

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w sprawie wyznaczenia kredytu po 120.000 zł. przez lat trzy (1885, 1886 i 1887) na budowę koszar dla załogi wojskowej stale w kraju konsystującej.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą Wysokiego Sejmu z 12. Września b. r. przekazane zostało sprawozdanie Wydziału krajowego o wyznaczenie kredytu na budowę koszar komisji administracyjnej.

Sprawa ta nie po raz pierwszy jest przedmiotem obrad sejmowych.

Uchwałą z 21. Października 1881 przeznaczył Wysoki Sejm 60.000 zł. corocznie przez lat trzy na udzielanie pożyczek bezprocentowych zwrotnych do lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych.

Uchwałą z 28. Września 1882 podwyższył Wysoki Sejm kwotę powyższą uchwałą z 21. Października 1881 na budowę koszar przeznaczoną z 60 tysięcy rocznie na 120.000 zł. a równocześnie przeszedł Sejm do porządku dziennego nad projektem ustawy kwaterunkowej.

Motywuując swoje sprawozdanie z wnioskiem o ponowne udzielenie kredytu przez lat trzy (1885—6—7) po 120.000 zł. na budowę koszar, przedkłada Wydział krajowy zestawienie przyznanych gminom pożyczek, które w zupełności wyczerpały rozporządzalny fundusz 300.000 zł. a nawet wykazuje przekroczenie kredytu o 22.000 zł., wielu gminom nadto z braku funduszków żądanej pożyczki odmówiono. Jestto dowód, że gminy nie tylko licznie zgłaszały się o pożyczkę na ten cel, ale że rzeczywiście myśl kierująca postanowieniami Wysokiego Sejmu z lat 1881 i 1882, aby dla ulżenia ciężarom kwaterunkowym przyjść gminom z pomocą w drodze bezprocentowej pożyczki, w celu zachęty do budowy koszar, okazała się w skutkach pożyteczną.

Wydział krajowy, jak to komisja administracyjna z aktów się przekonała, udziela kredytu tylko tym gminom, które odnośnie do dyslokacji wojska mają u siebie stały kwaterunek i po zbadaniu, że gminy co do samej budowy koszar przyszły z komendą wojskową do stanowczego porozumienia; nadto wypłata przyznanych pożyczek odbywa się tylko w miarę postępu robót tak, że nie ma żadnej obawy, aby udzielony kredyt na inne cele jak na budowę koszar był użyty. To postępowanie tłumaczy także okoliczność, że dotychczas z uchwalonego przez Wysoki Sejm kredytu wypłacił Wydział krajowy w rzeczywistości kwotę 107.000 zł. gminom:

1. Trembowla otrzymała	.	.	.	10.000 zł.
2. Złoczów	„	.	.	6.000 „
3. Brzeżany	„	.	.	4.000 „
4. Rzeszów	„	.	.	20.000 „
5. Przemyśl	„	.	.	45.000 „
6. Sanok	„	.	.	10.000 „
7. Brzeżany	„	.	.	6.000 „

z przyznanej powtórnie kwoty

8. Gródek	„	.	.	6.000 „
-----------	---	---	---	---------

z przyznanej kwoty 20.000.

Razem . 107.000 zł.

Przyznano zaś, ale jeszcze nie wypłacono pożyczki następującym gminom :

1. Stanisławów	.	.	.	60.000 zł.
2. Przemyśl	.	.	.	40.000 „
3. Czortków	.	.	.	15.000 „
4. Tarnopol	.	.	.	25.000 „
5. Trembowla	.	.	.	20.000 „
6. Jarosław	.	.	.	35.000 „
7. Brzeżany	.	.	.	6.000 „
8. Gródek	.	.	.	14.000 „

Razem . 215.000 zł.

Z aktów Wydziału krajowego przekonała się nadto komisya o postępie budowy koszar, mianowicie :

1. W Trembowli budowa koszar ukończona i już odebrana.
2. W Złoczowie koszary dla piechoty ukończone.
3. W Rzeszowie koszary dla landwery ukończone.
4. W Przemyślu za pierwszą pożyczkę (45.000) koszary już zbudowane i odebrane.
5. W Sanoku koszary zbudowane i odebrane.
6. W Brzeżanach budowa w toku i w jesieni b. r. ma być ukończoną.
7. W Stanisławowie gmina zamierza rozpocząć budowę koszar, jeżeli prócz przyznanej pożyczki 60.000 zł. otrzyma z Banku krajowego pożyczkę.
8. W Gródku budowa magazynów koszarowych w toku.
9. W Tarnopolu plany gotowe i zatwierdzone, budowa rozpocząć się ma w jesieni b. r.
10. W Trembowli plany na koszary normalne dla dwóch szwadronów kawalerii sporządzone, jednak jeszcze nie zatwierdzone, program budowy gotowy.
11. W Jarosławiu plany na koszary przyjęte, budowa ma być rozpoczętą.

Fakta te odpierają dosadnio zarzuty, że miasta z pożyczek korzystać nie zechcą, że budowanie koszar połączone jest z ogromnemi trudnościami, gdyż władze wojskowe stawiają przy zatwierdzeniu planów bezwzględne wymagania, że zatem kredyt przez Wysoki Sejm przyznany wyczerpanym nie będzie. — Czy ekonomicznie miasta na tem zyskują, zbytecznie prawie udowadniać. Nie da się zaprzeczyć, że załoga wojskowa jest zawsze znacznym konsumentem i odbiorcą wyrobów rękodzielnictwa i przemysłu tak, że w każdym mieście, gdzie jest stacya wojskowa, konsumcyja i handel się wzmagają, ale także pominąć nie można tej okoliczności, że przy budowaniu koszar znajdują zajęcie i zarobek setki robotników, rzemieślników, że spieniężają się korzystnie materiały budowlane i t. d.

Ustawa państwowa z 11. Czerwca 1879. (dz. pr. p. 93.) postanawia w §. 23., „że kwaterunek stały jest ciężarem, który ponosić ma całe odnośne królestwo lub kraj“ a dalej „dołożenie starania, aby ciężar kwaterunkowy rozłożony był jak można najjednostajniej w całym

odnośnem królestwie lub kraju, należy do zakresu działania Reprezentacji krajowej“. Ten §. był już przedmiotem tak licznych i obszernych dyskusji, że komisya administracyjna nie widzi potrzeby wchodzić w bliższy rozbiór tego postanowienia, ponawia jednak swoje dawniejsze zapatrywanie, stwierdzone uchwałami Sejmu, że fundusz krajowy nie jest powołanym do ponoszenia ciężarów kwaterunkowych, bo nawet ewentualna dopłata gminom lub pojedynczym osobom mogłaby być tylko częściowym zwrotem kosztów kwaterunkowych ryczałtowo oznaczonym, a nie wynagrodzeniem całego rzeczywistego wydatku, co by miało miejsce, gdyby w §. 23. było wyrażone, że taki obowiązek ciąży na funduszu krajowym. W drugim ustępie powołanego §. powiedziano, że do Reprezentacji krajowej należy wyrównanie o ile można tego ciężaru w obrębie kraju, zatem teje Reprezentacji wolno orzec drogą uchwały, czy też ustawy, w jaki sposób przyjść chce w pomoc dotkniętym obowiązkiem kwaterunkowym. Wysoki Sejm poszedł drogą zdaniem jego stosunkom kraju odpowiedniejszą, zamiast bowiem dopłaty otwiera gminom kredyt, zatem stosunkowo ciężarem niewielkim (bo najdalej w 12 latach pożyczona kwota ma być zwróconą) czyni zadość słusznym żądaniom władz wojskowych jakoteż postanowieniom ustawy państwowej i daje gminom rzeczywistą pomoc do stawiania koszar.

Z jednej strony rozdane pieniądze nie są darowizną i wracają do funduszu krajowego, z drugiej strony miasta przychodzą tanim kosztem do budowli przedstawiających znaczną wartość. Że Wydział krajowy uwzględniał gminy miejskie a prywatnym odmawiał kredytu, jest naturalna, bo kwaterunek stały istnieje przeważnie po miastach. — Wobec tych przytoczonych okoliczności zadaje sobie komisya administracyjna pytanie, czy żądany sprawozdaniem Wydziału krajowego dalszy kredyt na lata 1885. 1886. 1887. jest uzasadniony. Najlepszym argumentem będą znowu cyfry, które wskazują, jak miasta zrozumiały swój interes i o pożyczki na budowę koszar co raz liczniej się zgłaszają. Wpłynęły już następujące podania:

1.	Tarnów o pożyczkę	20.000 zł.
2.	Czortków „	12.000 „
3.	Kołomyja „	30.000 „
4.	Gródek „	50.000 „
5.	Żółkiew „	10.000 „
6.	Trembowla „	30.000 „
7.	Kraków „	52.000 „
8.	Lwów „	120.000 „
9.	Tarnopol „	33.000 „
10.	Śniatyn „	30.000 „
11.	Brody „	50.000 „
12.	Przemysł „	150.000 „
13.	Buczacz „	15.000 „
14.	Brzeżany „	26.000 „
15.	Złoczów „	50.000 „
16.	Kałusz „	20.000 „
17.	Rzeszów „	50.000 „
18.	Stanisławów „	70.000 „
19.	Bochnia „	10.000 „
20.	Sieniawa „	30.000 „
21.	Nowy Sącz „	25.000 „
22.	Sambor „	150.000 „
Razem		1,230.000 zł.

nie wliczając kilka podań osób prywatnych o taką pożyczkę.

Jeżeli komisya administracyjna w latach 1881. i 1882. przysłała do Wysokiego Sejmu z wnioskiem na przyzwolenie kredytu, chociaż nie miała pewności czy i jak będzie zużytkowany, to obecnie, skoro widzimy rezultaty dodatnie, co raz więcej gmin żądających pożyczek na ten cel, a koszary jedne już powstały, inne zaczynają się budować, wobec przeprowadzonej stałej dyslokacji wojska i podwyższonych w kraju garnizonów, w obec wreszcie tej okoliczności, że Wysoki Sejm uchwałami swojemi już orzekł, że będzie się przyczyniał pożyczką bezprocentową a nie rocznemi dopłatami do ciężarów kwaterunkowych, wobec tych danych i w konsekwencji tej komisya administracyjna tem śmieiej staje dziś przed Wysoką Izbą z wnioskiem udzielenia sprawozdaniem Wydziału krajowego żadanego kredytu.

Zarazem przyjmuje komisya projektowane przez Wydział krajowy uwolnienie budynków dostarczonych na koszary także i od dodatków krajowych.

W końcu komisya administracyjna pozwala sobie dotknąć następującej kwestyi:

Niezapreczenie wobec niedoboru, który budżet krajowy w preliminarzu na rok 1885. wykazuje, przedstawiają się trudności przy uchwaleniu tego kredytu. Z uwagi jednak, że w myśl wniosku Wydziału krajowego, który komisya przyjmuje, rozchodzi się o pożyczkę krótko terminową a nie o wydatek, któryby stale i bezzwrotnie miał stać się ciężarem funduszu krajowego, z uwagi, że Wydziałowi krajowemu służą dostateczne środki do zabezpieczenia się, aby raty od udzielonego kredytu ściśle w oznaczonych terminach wpłynęły, komisya zastanawiała się nad tem, czy wobec przytoczonych okoliczności nie byłoby korzystnem i możliwem, aby Wydział krajowy na pokrycie tych 120.000 zł. zaciągnął pożyczkę w instytucyi najbliższej mu stojącej, to jest w Banku krajowym, ewentualnie nawet w innej instytucyi finansowej i zamiast pełnej kwoty 120.000 zł. wstawił w budżet kwotę, jakaby była potrzebna na opłacenie odsetków od zaciągniętej pożyczki.

Komisya administracyjna nie czując się uprawnioną w kwestyi ściśle finansowej wystąpić przed Wysokim Sejmem z konkretnemi w tym kierunku wnioskami ogranicza się do postawienia wniosku pod l. 4. umieszczonego.

Na podstawie tych wywodów komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przeznacza kwotę 120.000 zł. corocznie przez lat trzy (1885, 1886, 1887) na udzielenie bezprocentowych pożyczek zwrotnych w ciągu najdalej lat 12, w celu budowy koszar bądź stałych, bądź tymczasowych dla pomieszczenia załogi wojskowej stale w kraju konsystującej, lub w celu przemiany na takie koszary budynków mających obecnie inne przeznaczenie. Pożyczki te mają być udzielane w pierwszym rzędzie gminom mającym stałe załogi wojskowe, a następnie także prywatnym osobom.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielania pożyczek wymienionych w ustępie 1., do oznaczenia sposobów zabezpieczenia tychże i do postawienia innych bliższych warunków.

3. Budynki użyte na koszary lub na koszary tymczasowe uwalnia się od dodatków krajowych na cały czas tego użytku.

4. Poleca się komisji budżetowej obmyśleć pokrycie dla powyższego wydatku a w szczególności rozważyć, czyli nie byłoby wskazaniem pokryć ten wydatek przez użycie kredytu.

5. Przekazane komisji administracyjnej do sprawozdania petycje pod l. sejm. 268, 388 i 469 miast Gródka, Kołomyi i Sambora o pożyczki bezprocentowe z funduszu krajowego na budowę koszar, przekazuje Sejm ze względu na powyższą uchwałę Wydziałowi krajowemu do urzędowego załatwienia.

We Lwowie, dnia 25. Września 1884.

Euzebiusz Czerkawski, przewodniczący.

Adam Jędrzejowicz, sprawozdawca.